

Píseň: 638 – Díky, za toto krásné ráno + **modlitba;** **Čtení:** Mk 1, 29-45

Milé sestry, milí bratři,

na poslední biblické hodině jsme se věnovali počátku Ježíšově veřejné činnosti – povolání prvních učedníků – rybářů a učení v kafarnaumské synagoze. Zdůrazňoval jsem, co i Marek, tedy že v popředí lidského údivu stojí Ježíšovo učení, nikoli mocný čin v podobě vyhnání ducha. To i povolání učedníků bude mít svůj dozvuk i dnes.

Šimonova tchýně

Už při povolání učedníků jsme Marek i já zdůrazňovali, že nejde o opuštění a zanechání blízkých či dokonce rodiny „napospas osudu“. U Zebedeovců je to zřetelné, Mk 1, 20: „... zanechali na lodi svého otce Zebedea s pomocníky...“. U Šimona a Ondřeje, opět bratrů, je podobné sdělení rozepsáno do delšího oddílu, právě s Šimonovou tchýní.

Oddíl o tomto uzdravení není dlouhý, avšak má svou podstatnou roli právě ve vyvrácení dojmu, že následování Krista znamená opustit blízké. Zde čteme zřetelně opak – Šimon dokonce bere Ježíše, který Šimona povolal, k sobě domů. Tam by se těžko vrátil, navíc s tím, kvůli komu by opustil rodinu, kdyby rodinu opustil.

Matka Šimonovy manželky, krom toho, že narušuje ustavení celibátu v římskokatolické církvi, neboť Šimon musel mít manželku, aby mohl mít také tchýni, trpí horečkou. Horečka je symptomem nemoci, s níž tělo zápasí, a jež je obvykle bakteriálního nebo virového charakteru. Ve starověku velmi nebezpečná záležitost, antibiotika neexistovala, ani povědomí o bakteriích a virech. Avšak chápání horečky jako symptomu nemoci a ne nemoci samotné, to bylo už tehdy jasné. Zproštěním horečky tak Ježíš uzdravuje tuto ženu také z její nemoci (jinak by ji pouhým

sníženým horečky usmrtil), která byla v tehdejší době zápasem na život a na smrt, který člověk často prohrával.

A nejenom, že ji Ježíš uzdravil, dokonce jí bylo tak dobře, že mohla hned obsluhovat všechny přítomné. To je to podstatné v oddílu o uzdravení Šimonovi tchýně. Ne uzdravení samotné – a pozornost lidí dneška by uzdravení mělo poutat pozornost ještě méně, než lidí starověku – nýbrž že Ježíš „jen“ neuzdravil. Ježíš tuto ženu, jež měla horečky, uvedl do stavu, kdy mohla takřka vzápětí obsluhovat lidi kolem sebe.

Ačkoli tedy naši pozornost často strhává uzdravení samo, nepovolujme své zvědavosti a možná touze po magii. I v oddílu o uzdravení malomocného nejde hlavně o očistění samo, sdělení je někde jinde – tak i zde. Ježíš nejenom uzdravuje, to umí kdekdo, dnes více než kdy dřív, a bylo by to vlastně hrozně málo. Ježíš přináší změnu situace také sociální, nejen fyziologickou. Žena, jež se nemohla starat o „svou“ domácnost, natožpak o hosty, o ně náhle pečovat může. To je velký dar.

I v širším výkladu: Člověk, který pro fyziologické problémy není pro společnost užitečným jedincem, se jím, díky Ježíši Kristu, může stát. Ať už jde o komplikace kvůli nemoci, handicapu nebo barvě kůže – tak oddíl o malomocném, a ne náhodou následují po sobě!

Reakce obyvatel Kafarnaum

Mezi obyvateli tohoto pobřežního města se bleskurychle rozšířila zpráva o tomto léčiteli Jošuvi. Ráno učil tenhle Jošua v synagóze, odpoledne uzdravil Šimonovu tchýni u něj doma, a už ten den večer k němu přinášeli „... všechny nemocné a posedlé“ (v. 32).

Opět si všimněme hlavně detailů. O uzdravení Šimonovy tchýně se neví ani den, a už jsou u Ježíše zástupy lidí. To je velké vyznání ze strany pisatele tohoto podání evangelia, Marka. A jasně nám tím sděluje následující: **1)** Zástupy lidí toužily po uzdravení, po mocném činu, po vyléčení – jak je tomu dnes?

2) Obyvatelé Kafarnaum si dobrou zprávu o Ježíši předali takřka okamžitě, takovou mělo sílu.

3) K uzdravování byli lidé přinášeni. Nepřicházeli tedy lidé s rýmou nebo odřeným kolenem. Byli přinášeni lidé, kteří by se k Ježíšovi sami nedostali. A také jim někdo pomáhal, což je vlastně dobrá zpráva.

4) Obyvatelé Kafarnaum pochytili z Ježíšova působení jen to uzdravování. Ježíš pak v podvečer nikoho neučil. A poté, možná trochu zklamaně, odchází, aby byl chvíli sám. Načež se rozhodne odejít do okolních městeček, aby i tam kázal, protože to je důvod jeho „vyjítí“ (myšleno od Otce, ale zřejmě také ze „soukromí vlastního života“), ne uzdravování.

Marek tedy dává jasně najevo, že Ježíš nebyl v první řadě léčitelem a divotvůrcem, ačkoli i to dělal. Mnohem více byl Ježíš učitelem a kazatelem – tyto dvě funkce se ve starověku i středověku kryly ještě o něco více, než dnes. Napořád se nám vrací primát Ježíšova učení a kázání (v. 21; 22; 27; 38; 39), naopak uzdravování je spíše něco, co se děje v zákulisí, mimochodem, po cestě.

Marek zřejmě cítil potřebu zdůraznit toto křesťanům prvního století po Kr. Když si uvědomíme, jak často i dnes zejm. charismatické a letniční církve zdůraňují nejzrůznější uzdravování, mocné činy apod., chápeme proč. Stejně to bylo i v Markově době. Tyto mocné činy vlastně dlouho nenesou, paradoxně nezmění život zdaleka tak moc, jako nějaké přijaté učení. Ježíš byl kazatel, jeho učení máme přijímat v první řadě, mocné činy můžeme vlastně nechat skoro úplně stranou, když to trochu vyhrotím.

Bohužel právě dnes, paradoxně oproti době např. středověku, právě ta uzdravování a další mocné činy táhnou lidskou pozornost mnohem více, zejm. ve společnostech, kde je lékařská péče na vysoké úrovni, ale morální nebo náboženská je bídná. Třeba v Čechách.

Marek dále píše, že se u dveří do domu Šimona a Ondřeje „shromáždilo celé město“. Samozřejmě tím není myšleno 100%

obyvatel (to nikdo nespal? Nikdo nehlídal stáda, děti nebo ulice?). Marek tím vyjadřuje, že lidé přišli ze všech koutů města, všichni se o Ježíšovi dověděli. Ale bohužel kvůli uzdravování, na učení a kázání nedojde.

Je asi pochopitelné, proč ještě za tmy Ježíš tento dům opouští, a jde na pusté místo, aby se modlil. Ještě než se však budeme věnovat další Ježíšově opuštěnosti, musím opět zdůraznit, že také znovu zakazoval duchům mluvit, aby neprozradili, kdo ten Ježíš je.

Tak i literárně Marek buduje napětí ve čtenáři (Tak kdo to tedy je?), podobně jako např. J. K. Rowlingová v Harry Potterovi, kde je nepřítelem „Ten-o-kterém-se-nemluví“, a vlastně až na konci knihy se dozvíme, kdo je vlastně Harry Potter. A ne náhodou musí Harry také zemřít a vrátit se zpět do života – není to ani první, ani poslední ježíšovská metafora v literárním a filmovém umění.

A tak i my si máme klást otázku – kdo tedy tenhle Jošua je? A proč nenechává mluvit duchy, vždyť to je skvělý marketing, skvělá reklama! A proč dává přednost kázání a učení před uzdravováním, když mu to tak jde?!

Pouze když si budeme klást tyto a další otázky, a hledat na ně odpovědi, můžeme začít chápat, kým Jošua z Nazareta byl. Není náhoda, že právě v naší zemi si tyto otázky takřka nikdo neklade, a tak je z Ježíše jen ten kouzelník, šoumen a divotvůrce... To je síla dezinformace a nepodložených „názorů“.

Ježíšova samota

Není to dlouho, co byl Ježíš sám na poušti (v. 12). Poté jen chvíli kázal, povolal čtyři učedníky, učil jednou v synagóze, a už se lidé srocují – ale kvůli uzdravování, ne kvůli učení. A tak Ježíš, možná i znaven uzdravováním, ještě za tmy opouští Šimonův dům, aby byl sám („... odešel na pusté místo...“). Řecké slovo pro „pusté“ místo již vždy znamená „neobydlené, bez obyvatel“. V češtině, mám za to, je představa pustiny spíše spojena s absencí zvířat, rostlin, vody, prostě potřeb pro život, než s absencí jiných lidských bytostí.

Nehledejme psychologické pochody v Ježíšovi, jež vedly k jeho brzké a opětovné cestě do pustiny. Nevíme o nich nic. Vezměme o to vážněji a závazněji, co víme – lidé přicházejí za Ježíšem kvůli mocným činům a uzdravování, ne kvůli učení. Tak Ježíš odchází z Kafarnaum, ačkoli ho „všichni hledají“ (v. 37). Odchází, aby šel na další místa, a tam *kázal*. V druhé řadě aby také vyháněl zlé duchy, ale ne aby uzdravoval nemocné (kdyby nic jiného, pak v. 34 jednoznačně říká, že Marek rozlišuje „uzdravování všelijakých neduhů“ a „vyhánění démonů“; nakonec tak i pozdější církve!).

Ježíš tedy odejde od obyvatel Kafarnaum nejprve někam stranou, do pustiny, aby byl sám. Následně odchází úplně, aby kázal. Z pragmatického hlediska je to špatné rozhodnutí, vždyť v Kafarnaum jistě zbylo mnoho nemocných a stížených zlým duchem! Ale Ježíš, opakuji, nebyl pragmatik, křesťané jimi také být nemají, a prostě nepřišel, aby všechny uzdravil z nemocí. Přišel kvůli něčemu mnohem závažnějšímu.

Malomocný

Po tomto odchodu z Kafarnaum přijde k Ježíšovi malomocný a prosí Ježíšo o očištění. Ne o uzdravení, o očištění. V Markově době netřeba vykládat, nám dnes ano, i kvůli většinou nevalné znalosti Starého zákona (SZ).

Podle SZ byl malomocný v první řadě nečistý, myšleno kulticky. Tedy že se nesměl účastnit náboženských obřadů a lidé se ho nesměli dotýkat, neboť by se na ně tato „nečistota“ přenesla. Asi jako když sáhneme na špinavé auto. Tím byl malomocný postupně vytlačován ze společnosti, bohužel, ačkoli o to v předpisu Lv 13, 38 – Lv 14, 32 vůbec nešlo.

Ve starověku, ale vlastně dodnes, lidé čarovali s kdečím. S krví, vnitřostmi, rýhami na ruce, kartami, s nemocemi. Proto také ten starozákonní předpis řeší tak obsáhle, že kněz musí pořádně dotyčného prohlédnout, a v řadě případů musí rozhodnout, že dotyčný malomocný *není*.

Kultická nečistota se přenášela právě stykem s elementy, s nimiž dodnes pracuje magie: zemřelí, krev, vnitřnosti, nemoci atd.

A každý, kdo byl kulticky znečištěn, mohl být také očištěn. Tedy přijat zpět do společnosti, mezilidského kontaktu, náboženského dění, neboť už nehrozilo, že by na něj lidé sahalí pro magické účely.

Proto i ten malomocný v dnešní posledním oddílu prosí o očištění, ne o uzdravení! A proto ho Ježíš také očišťuje, neuzdravuje! On nepotřebuje uzdravit, potřebuje se dostat zpět to základního místa lidského života – společenství lidí. Tím lépe pak chápeme Ježíšův příkaz ukázat se knězi, neboť ten posuzoval, zda je dotyčný jedinec malomocný, nebo už nemalomocný. Navíc, když se má tento bývalý malomocný ukázat „jim na svědectví“. Tak vidíme, že centrum není v uzdravení, které není přítomno vůbec. Ale tam, kde ten malomocný Ježíše neuposlechne.

Neboli ten malomocný se ve skutečnosti chtěl jen konzumně uzdravit. Bylo mu jedno, že ho má prohlédnout kněz, aby byla dodržena Tóra (= Zákon = „Pět knih Mojžíšových“), a aby byl přijat zpět do společnosti. Prostě chtěl být zdravý, všecko ostatní mu bylo jedno.

Důsledek je zřejmý: Ježíš už nemohl do toho města, protože ten očištěný ho neposlechl, neudělal, co měl, ačkoli mu to Ježíš i Tóra jasně řekli. A ačkoli to měl udělat „druhým na svědectví“.

Řečeno dnešně: Nemocnej chtěl prostě uzdravit, všecko ostatní mu bylo jedno. Nechtěl věřit v Krista, nechtěl proměnu, nechtěl nikoho poslouchat, chtěl prostě to své. Konzum nejhrubšího zrna – a, jak je vidět, to není novinka druhé poloviny 20. století.

Že je řada lidí takových i dnes je nasnadě. Nechtějí proměnit Kristem a jeho učením. Nechtějí Boha poslouchat. Chtějí od něho prostě pomoci tam a takovým způsobem, jak chtějí. A i když to dostanou právě podle svých představ, jdou dál, jako by se nic nestalo. Jako by to bylo samozřejmé. Jako by šlo prosit Boha o pomoc, dostat ji, ale dále ho ignorovat, nezačleňovat do svého

života, nenechávat se proměnit... Boha neposlouchat a nevěřit v něj.

Bohužel to možné je. Jakkoli je to nápad špatný, a je to vlastně definice lidského hříchu: „Dejte mi, co já chci, vyhovte tomu, co si myslím, a s ostatním mi vlezte nahrb.“

Po tomto náhledu a prozkoumání oddílu snad také rozumíme, proč Ježíš tomuto malomocnému po jeho očistění „pohrozil“ (v. 43). Snad také rozumíme, proč některé rukopisy píší, že ve v. 41 se Ježíš rozhněval (poznámka h). Ježíš prostě moc dobře tušil, a možná i věděl, o co tomu malomocnému jde. Vždyť i prostou statistikou je to velmi pravděpodobné: Vztít, co chci, a s ničím jiným mě neotravuj – i kdyby to logicky a těsně souvislo s tím, co chci.

Tak Ježíš zůstává na opuštěných místech. Ale lidé za ním stejně přicházeli. Drží se tedy stranou lidí (mohl jít jinam, a brzy půjde!), ale oni stejně přicházejí. „Vždyť je tu léčitel, toho se musí honem využít! A že nás chce hlavně učit? To ať si strčí za klobouk, my chceme hlavně to, co my chceme a jak to chceme! Ať nám to dá a poskytne, a my půjdeme zase pryč. Ať se nám neplete do života jinak, než že nás ‚jen‘ uzdraví. Učit nepotřebujeme, církve k víře nepotřebujeme, věřím si přece po svém.“ Síla bludu, pokrytectví a paradoxu takového postoje je snad zřejmá.

Snad také lépe rozumíme, proč Ježíš v Markově podání vyhledává na počátku své činnosti tak často samotu. Já jako farář se mu vůbec nedivím. Já jako učitel se mu vůbec nedivím. Jak k uzoufání je práce, kdy lidé chtějí jen malý kousek něčeho, čemu pořádně nerozumí (vždyť jsou uvnitř tohoto systému stíženi jeho narušením!). A proměnit sebe, nedejbože pochopit nějaký celek nebo si přiznat pravdu, to ne. Ale známky do školy, to ano. O ty přece ve škole a v životě jde!

Že by to bylo možno aplikovat (a aplikujme to) také na sbory ČCE a mnohé tzv. „křesťany“, je snad opět zřejmé.

Závěr

Sečteno a podtrženo jde vlastně o dost smutné a depresivní oddíly, navzdory mnohým uzdraveným lidem. Přichází někdo zvláštní, někdo s mocí a podivuhodným učením, někdo proměňující naše lidská srdce, situace i životy, ale lidi nezajímá víc, než pragmatické řešení jednoho současného problému. Vždyť jsem přece nemocný, tak je to pochopitelné, ne? Tak i moderní psychologové s pyramidami lidských potřeb přece (Abraham Maslow)! Dokud nejsou splněny touhy nižší, člověka nezajímají ty vyšší!

Jenže jak to, že mnichové, esenci, Ježíš Kristus i Jan Křtitel právě ty nižší ukojeny nemají (jídlo, spánek, sex, voda), a soustředí se na ty nejvyšší (nepřítomnost předsudku, přijetí faktů, řešení problémů)? Ba dokonce se soustředí na potřeby, které v těchto pyramidách ani nejsou (vztah s Bohem, žít pravdu a v pravdě)?

To je hřích lidské bytosti, i „dědičný hřích“, jakkoli toto pojetí je odlišné od pojetí Římskokatolické církve. Ne, že máme problémy. Ne, že děláme chyby. Ale my si v nich prostě nenecháme poradit, nenecháme se v nich proměnit – ať je řešení zase po našem, ačkoli správné a dobré řešení prostě nemůžeme vidět, protože jsme příliš stíženi nefunkčností daného systému!

Tak se Ježíš drží od lidí dál. Nepřestává jim sice něco dopřávat (= milosrdenství), ale drží se od nich dál. Možná i váhal, jestli má jeho práce vůbec cenu, když lidé prostě učení a kázání moc nezajímá. A rozhodně už zde bychom měli vidět, proč příběh Ježíše z masa a kostí skončí jeho smrtí za naše hříchy.

Otázky, rozhovor; píseň: 622 – Do země se skrývá + MP